

BUITENKANS

Magazine over de open ruimte in Vlaanderen

Een uitgave van de Vlaamse Landmaatschappij • Jaargang 7 • nummer 1 • juni 2018

**VLAANDEREN KOOPT 289 HA
GROND AAN ABDIJ VAN POSTEL**

**HOE GARANDEREN WE
KWALITEIT IN DE OPEN RUIMTE**

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Vlaamse
overheid

COLOFON

Buitenkans is een magazine over de open ruimte in Vlaanderen, uitgegeven door de Vlaamse Landmaatschappij

Verantwoordelijk uitgever: Toon Denys, gedelegeerd bestuurder

Redactie artikels: Pantarein Publishing

Concept en lay-out: Vlaamse Landmaatschappij

Druk: Vanden Broele Group

Redactieadres:
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel,
tel. 02 543 72 00,
buitenkans@vlm.be.

Copyright beelden: VLM, MPI Oosterlo (p3, 30) Frederik Bollen (p5), Willy verbeken (p6), norbert maes (p22), Freek Architecten (p24, 25, 26), Pieter Delbeke en Leo de Bock (p28), Stijn De Ketelaere (p32), Marleen De Ceuninck (p33)

De meningen die derden in dit magazine geven, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de VLM

14

28

32

EDITORIAL

Onlangs openden we vier nieuw aangelegde parken in de Vlaamse rand rond Brussel: Het Zeen in Zaventem, het Kerremanspark in Zellik, park Neurdorp in Huizingen en het Geer in Beersel. De parken hebben een ware metamorfose ondergaan. Het is fijn om te zien dat buurtbewoners, werknemers van naburige bedrijventerreinen en passanten wandelen, joggen en genieten van de groene omgeving. En ook de kinderen uit de buurt leven zich uit in de nieuwe speeltuinen.

Mooie resultaten op het terrein zijn de kers op de taart na jaren hard werk. In deze Buitenkans leest u hoe we gestaag blijven werken aan een duurzame open ruimte. In al haar facetten en voor al haar bewoners, samen met onze partners.

Ik wens u veel leesplezier!

Toon Denys
Gedelegeerd bestuurder Vlaamse Landmaatschappij

IN DEZE BUITENKANS

Adviezen om biomassa uit landschap te valoriseren	4	Tussenstap tussen huis- en woonzorgcentrum ontbreekt	20
Vlaanderen koopt 289 ha grond aan abdij van Postel	8	Hoe garanderen we kwaliteit in de open ruimte	24
Nieuw Vlaams onteigeningsdecreet: Wat moet je weten?	12	Prijs voor dorpskracht 2017 gaat naar Oosterlo	28
Teeltvrije zone langs waterlopen moet waterkwaliteit verbeteren	14	Landbouwwrouwen kampen met complexe problemen	32
Mestverwerkingssector wil kringlopen sluiten	16	VLM is verhuisd	34

Oogstbare landschappen

ADVIEZEN OM BIOMASSA UIT LANDSCHAP TE VALORISEREN

Het verwerken van reststromen uit bos-, natuur- en landschapsbeheer is vandaag vooral een kost. Maaien en snoeien zijn dure, tijdrovende activiteiten. Maar als we beheergebieden als 'oogstbare landschappen' beschouwen, kunnen landschapsbeheer en de circulaire economie elkaar versterken.

“Oogstbare landschappen zijn landschappen waar biomassastromen worden verzameld om ze waar

mogelijk opnieuw een productiefunctie te geven”, zegt Ann-Sophie Debergh van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). “Snoeihout en andere houtige reststromen worden vandaag vooral verbrand. In de toekomst zoeken we meer hoogwaardige toepassingen voor hout en maaisel. Zo loopt er een proefproject om bermmaaisel tot karton te verwerken. Een hoogwaardige valorisatie van biomassareststromen kan bovendien lokaal voor jobs zorgen.”

Uitdagingen in Vlaanderen

De biomassa uit oogstbare landschappen goed benutten vraagt wel wat inspanningen. Zeker in Vlaanderen, waar het landschap erg versnipperd is en de volumes daardoor niet zo groot zijn. De verzamelde biomassa is bovendien heel divers. “Er is veel samenwerking nodig om de hoeveelheden en de kwaliteit te kunnen bieden die nodig zijn voor hoogwaardige valorisatie”, weet **Ann-Sophie Debergh**. “Om voldoende grote volumes te verzamelen, moeten we stromen van verschillende locaties samenbrengen. Het oogsten, de logistiek, de verwerking en de nabehandeling hebben ook elk hun technische uitdagingen. Al die eisen maken een succesvolle

en rendabele samenwerking niet vanzelfsprekend.”

Concrete adviezen

In 2013 richtte het IPO de themagroep Oogstbare Landschappen op. Die had als taak om de kansen en uitdagingen van de lokale valorisatie van biomassa uit het landschap te onderzoeken. De groep bestond uit een ruime groep betrokken actoren: terreinbeheerders zoals Natuurpunt, Regionale Landschappen, De Vlaamse Waterweg nv en het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), maar ook de Bosgroepen, het agrobegheercentrum Eco2, tal van Vlaamse en lokale overheden, kennis- en onderzoeksinstituten, sociale-economieorganisaties, adviesbureaus en bedrijven die zich bezighouden met de valorisatie van biomassa. Hun onderzoek resulteerde in 2017 in enkele welomschreven beleidsaanbevelingen om de

valorisatie van biomassa makkelijker te maken.

Platform 'Oogstbare Landschappen'. Bij de valorisatie van biomassa zijn steevast veel partijen betrokken. Het is belangrijk dat zij elkaar vinden en kennis uit lopende en afgeronde projecten kunnen delen. Ann-Sophie

Natuur en Bos (ANB) hebben alvast samen hun schouders gezet onder die aanbeveling. Op donderdag 26 april organiseerden we een eerste netwerkevent rond oogstbare landschappen. Meer dan zeventig aanwezigen wisselden informatie uit en praatten over mogelijke knelpunten.” In de nabije toekomst

“WE ZOEKEN MEER HOOGWAARDIGE TOEPASSINGEN VOOR SNOEIHOUT EN ANDERE RESTSTROMEN”

Debergh: “Een goede samenwerking is belangrijk om tot een hoogwaardige valorisatie te komen. Dat kan bijvoorbeeld via een platform waarop alle betrokkenen elkaar kunnen vinden en kennis kunnen delen. De VLM en het Agentschap voor

worden nog meer initiatieven gepland.

Ruimte om te experimenteren. De valorisatie van biomassa is pionierswerk. De partners botsen daardoor vaak op de grenzen van

>>

beleid en wetgeving, die nog niet op het 'oogsten' van landschappen zijn afgestemd. Op dat vlak is er nood aan experimenteerruimte. Ann-Sophie Debergh: "Beleidsmakers hoeven de regels niet meteen aan te passen, maar ze kunnen wel uitzonderingen toestaan binnen het kader van een specifiek project. Afhankelijk van de projectresultaten kunnen het lokale beleid en de wetgeving nadien worden bijgestuurd."

Betere monitoring van stromen. Oogstbare landschappen efficiënt beheren vraagt een strikte opvolging. Ann-Sophie Debergh: "Een goede planning van het beheer is cruciaal. Wanneer wordt wat geoogst, welke hoeveelheden komen er vrij, waar gaan die naartoe? Daar hebben we nu te weinig zicht op. Die informatie kunnen we bijvoorbeeld verzamelen via weegbonnen en verwerkingsattesten. Met digitale beheerplannen kunnen we informatie veel makkelijker samenbrengen en delen met andere partners. Pas als alle informatie overzichtelijk wordt gebundeld, kunnen we optimaal samenwerken."

Samenwerking stimuleren. Aanbieders, logistieke partners en verwerkers van biomassa kunnen on-derling samenwerken via lokale en regionale samenwerkingsverbanden. Ann-Sophie Debergh: "In gebieden waar er veel potentieel is op het vlak van biomassa-reststromen, kan het nuttig zijn om neutrale gebiedscoördinatoren aan te stellen. Zij kunnen partners rond de tafel brengen en diverse samenwerkingen mee op poten helpen zetten."

In de praktijk

De jongste jaren werden al heel wat projecten rond biomassa uit het landschap opgestart. Zo werken De Vlaamse Waterweg nv, AWV en Natuurpunt samen aan een PIO-project (Programma Innovatieve Overheids-opdrachten) om berm- en natuurmaaisel tot karton en grafisch

papier te verwerken. Inspiratie en bruikbare technieken haalden ze uit het Nederlandse project 'Van berm tot bladzijde', dat verwerkt grasmaaisel van Rijkswaterstaat gebruikt om kartonnen eierdoosjes en andere producten te maken. Het Vlaamse project richt zich meer op bermmaaisel dan op natuurmaaisel en gaat de uitdaging aan om ook vervuild gras hoogwaardig te valoriseren.

"Een ander innovatief project is het biomassa-plein in Houthalen-Helchteren, dat begin 2018 werd opgestart", vertelt Ann-Sophie Debergh. "Op het biomassa-plein worden houtsnippers van verschillende locaties verzameld, behandeld en verwerkt, zodat houtsnipperinstallaties er biomassa kunnen afnemen van goede kwaliteit en in grotere hoeveelheden. De komende jaren wordt ook de vraag naar andere biomassastromen onder de loep genomen." Het Limburgse biomassa-plein is de eerste operationele biomassahub in Vlaanderen. Het is een initiatief van Regionaal Landschap Lage Kempen, de provincie Limburg, afvalverwerker Bionerga en klimaatbedrijf Nuhma.

VLAANDEREN KOOPT 289 HA

GROND AAN

ABDIJ VAN POSTEL

De VLM en het ANB telden samen 11 miljoen euro neer voor de aankoop. Het domein van 289 ha ligt ten westen van de abdij van Postel en omvat 173 ha bossen en waterpartijen, 6 ha dreven en 110 ha pachtvrije landbouwgronden. “Het gaat om één aaneengesloten gebied, minus enkele kleine woonpercelen van vroegere eigenaars”, vertelt Judith Deusings, planontwerper en landbouweconoom bij de VLM. “Het domein omvat zowel bos als landbouwgrond. De VLM en het ANB hebben de gronden in onverdeeldheid aangekocht en zijn dus samen eigenaar.”

Bestemming toewijzen

De aankoop in onverdeeldheid gebeurde met een goede reden. In de ruime omgeving van Postel lopen al heel wat overheidsinitiatieven waar grond voor nodig is. Zo wil de provincie Antwerpen ten zuiden van de abdij 180 ha agrarisch gebied herbesteden als ontginningsgebied. De Vlaamse Waterweg nv zou graag enkele sluis vernieuwen, en voor het noordelijke deel van Mol-Postel wordt een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) opgemaakt. Daarbij spelen natuurbescherming en –realisatie een grote rol. Heel Postel en omgeving zijn immers aangeduid als Europees Vogelrichtlijngebied en een deel is ook Habitatrichtlijngebied.

“Omdat de bescherming van waardevolle dier- en plantensoorten zo belangrijk is in de regio, vraagt elke economische ingreep milderende maatregelen voor de natuur”, weet Judith Deusings. “Om de vele initiatieven en belangen met elkaar te verzoenen, loopt er in Postel sinds

2013 een coördinatieopdracht onder leiding van gouverneur Cathy Berx. Het GRUP voor Postel Noord zal op termijn definitief aanduiden welke percelen landbouwgebied worden en welke gronden natuurgebied.”

De komende vijf jaar mogen de zittende landbouwers hun gronden nog blijven gebruiken. Eenmaal het GRUP is afgerond, zal de VLM de landbouwgronden in eigendom nemen en gaan de natuurgronden naar het ANB. “Na de definitieve indeling wordt het ANB verantwoordelijk voor het beheer van de natuurgronden en de VLM voor de landbouwgronden”, aldus Judith Deusings. “De landbouwgronden kunnen dan ook als ruilgrond worden gebruikt voor landbouwers die elders percelen verliezen.”

“De omgeving van Postel is bij uitstek geschikt om aan bosuitbreiding en –versterking te doen”, zegt Hildegarde Quintens, regiobeheerder bij het ANB. “Binnen het Vogelrichtlijngebied moet nog meer dan honderd hectare nieuw bos worden gerealiseerd. Dat zal deels gebeuren door landbouwgronden tot natuurgebied om te vormen. Daarnaast willen we ook evolueren van naaldhoutbossen naar meer robuuste, gemengde naald- en loofhoutbossen. Op sommige plaatsen creëren we open ruimte en zullen er vennen en heide tot ontwikkeling komen. Door die ingrepen krijgen bossoorten zoals de zwarte specht meer kansen.”

Habitats verbinden

Het aaneengesloten karakter van de nieuwe gronden zorgt er bovendien

“ALS WE DE VERSCHILLENDE HABITATS MET ELKAAR KUNNEN VERBINDEN, KUNNEN WE SOORTEN ZOALS DE GLADDE SLANG VERSTERKEN.”

Bosversterking

De nieuw aangekochte gronden verbinden verschillende eigendommen die het ANB al in zijn bezit heeft. Zo ontstaat een groot, aaneengesloten natuurgebied van meer dan duizend hectare. Dat gebied zal een grote rol spelen in het realiseren van de Europese natuurdoelen.

voor dat beschermde soorten makkelijker kunnen overleven en sterker kunnen worden. De gladde slang – zeg maar het uithangbord van Postel – komt in de omgeving op meerdere plaatsen voor. De vindplaatsen zijn echter te ver van elkaar verwijderd om de populaties met elkaar in contact te brengen. >>

“Als we de verschillende habitats met elkaar kunnen verbinden, kunnen we de soort versterken”, zegt Hildegard Quintens. “De gladde slang is de trekker van een breder soortenbeschermingsplan. Ingrepen die we voor die specifieke soort doen, zoals het aanleggen van meer open terreinen en corridors, zijn ook goed voor andere soorten. Onder meer de nachtzwaluw, de boomleeuwerik en meerdere soorten hagedissen kunnen in Postel prima gedijen. We willen voor de verschillende natuurdoelen de best mogelijke locatie kiezen.”

Ruimte voor recreatie

De omgeving van Mol-Postel is al jaren een geliefde bestemming voor actieve rustzoekers. Wandelaars en fietsers komen de buurt verkennen en brengen een bezoekje aan de 12de-eeuwse norbertijnenabdij om het lokale bier en de zelfgemaakte kaas te proeven. Ook die recreatieve bestemming wil het ANB met de aankoop van de nieuwe gronden versterken.

Hildegard Quintens: “Momenteel is het recreatienetwerk voor wandelaars, fietsers en ruiters in Postel eerder beperkt. Het gebied was lange tijd eigendom van privé-eigenaars, en die zagen liever niet te veel toeristen in hun domeinen. Nu de gronden onze eigendom zijn, willen we ze graag wat toegankelijker maken en de recreatienetwerken verfijnen. Dat zal uiteraard gebeuren in overleg met de vroegere eigenaars, van wie velen nog in het gebied wonen. Ook waardevolle natuurkernen worden afgeschermd van het toerisme. We gaan niet blindelings nieuwe boswegen aanleggen, maar willen het gebied op een gestructureerde manier ontsluiten. Zo kunnen bewoners en bezoekers nog meer van de mooie omgeving genieten.”

NIEUW VLAAMS ONTEIGENINGSDECREET: WAT MOET JE WETEN?

De federale onteigeningswetten van 1835 en 1926 waren al even aan een update toe. Sommige dingen zijn behouden gebleven, zoals de voorwaarden die vervuld moeten zijn om een onteigening toe te laten (onteigeningsnoodzaak, algemeen nut, verwijzing naar de wetgeving ...). Andere aspecten kregen een make-over. Els Cooreman van de VLM-dienst Grondzaken zet de belangrijkste wijzigingen op een rijtje.

Wat is er veranderd?

1. Lokale besturen krijgen autonoom beslissingsrecht. Gemeenten, provincies

en de Vlaamse Regering kunnen binnen het nieuwe decreet zelf beslissen om te onteigenen en hebben geen voorafgaandelijk machtigingsbesluit meer nodig. Externe agentschappen zoals de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) moeten wel nog een machtigingsbesluit vragen.

2. Zakelijke rechten (zoals vruchtgebruik) kunnen voortaan apart onteigend worden. Het recht van huur of pacht valt buiten die regeling.

3. Eén procedure vervangt de aparte wetten voor gewone of hoogdringende onteigening. De procedure omvat drie kerndocumenten: een onteigeningsbesluit, een plan en een projectnota. Ook op gerechtelijk vlak is de procedure gestroomlijnd: een zaak wordt altijd via dagvaarding voorgebracht en niet meer via een verzoekschrift. Het aparte tweeluik over

het wettigheidsdebat en het debat rond de onteigeningsvergoeding blijft wel nog bestaan.

4. De procesposities zijn gelijkgetrokken. Beide partijen kunnen hoger beroep aantekenen, zowel op het vlak van wettigheid als op het vlak van de vergoeding.

5. De bestuurlijke fase – vroeger de administratieve fase – is sterk uitgebreid en legt de nadruk op de onderhandelingsplicht en een verplicht voorafgaandelijk onderzoek. Aantoonbare pogingen tot on-derhandeling moeten grondig gedocumenteerd worden.

6. Ook nieuw is de mogelijkheid tot zelfrealisatie. Die geeft grondeigenaars de mogelijkheid om bepaalde werken zelf uit te voeren, zodat een onteigening niet nodig is. De eigenaar moet wel in

staat zijn om de werken te realiseren op de manier en binnen de termijn die de overheid voor ogen heeft. Zelfrealisatie is niet mogelijk voor weg-, spoorweg-, haven- en waterweginfrastructuur.

7. Digitale beschikbaarheid is verplicht. De onteigenende instantie stelt alle relevante documenten digitaal ter beschikking. Op termijn zal de nieuwe procedure volledig digitaal kunnen verlopen via het platform Onteigening, dat momenteel wordt ontwikkeld.

8. De Raad voor Vergunningsbetwistingen richt een extra Kamer in die uitsluitend bevoegd is voor beroepen tegen definitieve onteigeningsbesluiten. Vroeger werden die behandeld door de Raad van State.

Valkuilen voor beleidsmakers

Onteigenende instanties houden best rekening met twee belangrijke aanpassingen. “Een eerste aandachtspunt zijn de korte termijnen waarbinnen bepaalde handelingen moeten gebeuren”, weet Els Cooreman. “Het openbaar onderzoek duurt dertig dagen. Aansluitend heeft de onteigenende instantie negentig dagen om een definitief besluit op te stellen. Binnen die termijnen moet ze eigenaars op de hoogte brengen, onderhandelen ... Een goede voorbereiding wordt cruciaal.”

“Ook de onderhandelingsplicht vraagt aandacht. Gerechtelijk onteigenen is altijd het laatste redmiddel. Onderhandelen kan daarom niet alleen tijdens de termijn om een onteigeningsbesluit op te stellen, maar ook ervoor en erna. Zelfs bij de opstart van een gerechtelijke fase blijft het mogelijk om tot een minnelijke schikking te komen. Samen tot een overeenkomst komen krijgt altijd de voorkeur.”

TEELTVRIJE ZONE LANGS WATERLOPEN MOET WATERKWALITEIT VERBETEREN

De waterkwaliteit in de Vlaamse waterlopen stagneert. Volgens de Europese Nitraatrichtlijn moet het nitraatgehalte in het water beperkt blijven tot maximaal 50 mg per liter. Die hoeveelheid wordt jaar na jaar overschreden op meer dan 20 procent van de meetpunten van het Mestactieplan (MAP). De doelstelling om nog slechts 5 procent overschreden MAP-meetpunten over te houden wordt ook in 2018 niet gehaald.

“In 2017 vroeg landbouwminister Joke Schauvliege aan de VLM-Mestbank om strenger toezicht te houden op het decreet Integraal Waterbeleid. Dat decreet bepaalt onder meer dat landbouwers naast waterlopen een strook van één meter niet mogen bemesten of bewerken”, zegt Johan Decrop, diensthoofd Handhaving bij de VLM. “Een teeltvrije zone vermijdt directe afspoeling van nutriënten in het water. De regel bestaat al vijftien jaar, maar werd vrijwel nooit gecontroleerd. Vanaf dit jaar vragen we landbouwers om de wet correct na te leven.”

Waterlopen selecteren

De afgelopen jaren verzamelde de Mestbank heel wat terreinkennis over de Vlaamse waterlopen. Toezicht-

houders gingen na waar een teeltvrije zone een invloed zou kunnen hebben op de waterkwaliteit. “Begin dit jaar selecteerden we veertien waterlopen in Vlaamse focusgebieden (waar de nitraatconcentraties in het water te hoog liggen, red.). In februari, maart en april gingen 35 inspecteurs op stap om de teeltvrije zones te controleren”, vertelt **Robin Bedert**, coördinator van de controleactie. “Landbouwers die tot tegen een waterloop hadden bemest of geploegd werden aangemaand om zich nog voor de inzaai van de zomergewassen in regel te stellen. Wie al wintergewassen had geplant, moest zich meteen na de oogst aan de nieuwe regels houden. Zo wilden we tegen de zomer overall een teeltvrije zone realiseren.”

Regularisatieperiode

Heel wat landbouwers bleken bij controles niet in orde te zijn. “Dat was geen verrassing, aangezien de maatregel vijftien jaar lang niet is gecontroleerd. Veel landbouwers kenden de wet niet eens”, zegt Robin Bedert. “Daarom hebben we in het voorjaar van 2018 een regularisatieperiode ingelast. We schreven zo’n 170 aanmaningen uit en namen persoonlijk contact op met de landbouwers om de wetgeving uit te leggen. Pas als dezelfde percelen deze zomer nog niet in orde zijn, treden we sanctionerend op. Dan krijgen de betrokken landbouwers een pv en eventueel een boete in de bus. Ook landbouwers die nog niet gecontroleerd werden, moeten zich dit jaar in regel stellen. Op basis van de contacten die we gehad hebben, verwachten we alvast weinig problemen. Veel landbouwers kennen de maatregel intussen en zien er het nut wel van in.”

Win-winsituatie

Een teeltvrije zone aanleggen kost landbouwers ruimte voor gewassen. Om dat verlies deels te compenseren, kunnen ze de voorziene strook deel laten uitmaken van een beheerovereenkomst, bijvoorbeeld

“We zoeken zoveel mogelijk naar win-winsituaties”, benadrukt Johan Decrop. “Naast een betere waterkwaliteit leidt een teeltvrije zone ook tot minder erosie. Voor dieren vormt die meter dan weer een veilige corridor. We proberen de impact op de landbouwwerkzaamheden

“WE PROBEREN DE IMPACT OP LANDBOUWWERKZAAMHEDEN TOT EEN MINIMUM TE BEPERKEN EN DE VRIJGEKOMEN RUIMTE OPTIMAAL TE BENUTTEN.”

een BO Ran-den-beheer. Een teeltvrije zone kan ook deel uitmaken van het ‘ecologisch aandachtsgebied’ (EAG) dat elke landbouwer met minstens 15 ha bouwland verplicht moet aanduiden. Daardoor moet op andere percelen minder EAG-ruimte worden voorbehouden.

tot een minimum te beperken en de vrijgekomen ruimte optimaal te benutten.”

MESTVERWERKINGSSECTOR WIL KRINGLOPEN SLUITEN

Zowel het Vlaamse als het Europese beleid zet de evolutie naar een circulaire economie hoog op de agenda. Ook de mestverwerkingssector bekijkt de opties. Nutriëntenrecuperatie en de productie van andere nuttige producten uit dierlijke mest worden daarbij steeds belangrijker.

Om mestverwerking duurzamer te maken, moeten zowel de overheid

als de sector inspanningen doen. Die inspanningen op elkaar helpen afstemmen is de taak van het Vlaams Coördinatiecentrum voor Mestverwerking (VCM). Dirk Denorme, diensthoofd Mestbank Regio West en voorzitter van het VCM, legt uit wat de mogelijkheden zijn.

Nieuwe technieken

Binnen de circulaire gedachte is mest niet langer afval maar een grondstof. "In plaats van de voedingsstoffen in mest te vernietigen of te verwijderen, kunnen we ze beter recupereren en hergebruiken", stelt Dirk Denorme.

"Maar voor de mestverwerkingssector is omschakelen naar een nieuw, duurzaam verwerkingssysteem niet zo evident. In Vlaanderen staan vandaag vooral biologische mestverwerkingsinstallaties. Die zetten de ammoniakale stikstof uit mest om in onschadelijk stikstofgas. Dat past echter niet in het plaatje van de circulaire economie, omdat de stikstof niet gerecupereerd wordt."

Er bestaan intussen andere technieken, maar daar staan nog veel vraagtekens bij. In dat kader maakte het VCM vorig jaar de visienota Transitie in de mestverwerking

op. Dirk Denorme: "In de visienota halen we onder meer aan dat de technische en financiële haalbaarheid van de nieuwe technieken voor nutriëntenrecuperatie onvoldoende gekend zijn. Bovendien moeten we ook de marktsituatie, de wetgeving en de duurzaamheidscriteria evalueren. Hoe staat het met de bodem-, lucht- en waterkwaliteit? Hoe groot is de koolstofvoetafdruk? De nota geeft aan waar we staan, waar we naartoe willen én welke hindernissen er nog zijn."

Waterkwaliteit garanderen

Het belang van de Vlaamse mestverwerking is een gevolg van de zorg voor een goede waterkwaliteit. In 1991 stelde Europa de Nitraatrichtlijn op om de waterkwaliteit in onze waterlopen te garanderen. In Vlaanderen mogen landbouwers daardoor jaarlijks nog maximaal 170 kilogram stikstof uit dierlijke mest per hectare gebruiken. Het aanbod aan dierlijke mest in

Vlaanderen is uiteraard groter, maar ook de plantenbehoefte is groter dan die norm. Het Vlaamse mestoverschot wordt op een oordeelkundige manier verwerkt, zodat een evenwichtig gebruik van nutriënten in de landbouw mogelijk blijft en uitspoeling van nitraten naar het oppervlakte- en grondwater wordt voorkomen. Anderzijds vullen landbouwers de hogere nutriëntenbehoefte van de gewassen aan met kunstmest.

Nutriënten recupereren

Innoverende mestverwerkings-technieken zullen in de toekomst nutriënten kunnen recupereren uit dierlijke mest. Dat zal ook de vraag naar nutriënten uit eindige bronnen, zoals fosfor, helpen verminderen. Fosfor is een schaarse grondstof die een cruciale rol speelt in de productie van veevoeder en de bemesting van planten voor menselijke voeding. Met een groeiende wereldbevolking is het belangrijk dat we gebruikte

fosfor maximaal recupereren uit dierlijke mest. De sector zoekt daarom naarstig naar geschikte technieken.

"Het VCM stimuleert het onderzoek naar nieuwe, duurzame mestverwerkingstechnieken die ook praktijkgericht én betaalbaar zijn", aldus Dirk Denorme. "De laureaat van de Ivan Tolpeprijs 2017 ontwikkelde bijvoorbeeld een techniek om fosfor te scheiden van de organische fractie en zo fosfor uit mest te recupereren. Een veelbelovende innovatie. Bij mestverwerking exporteren we vandaag in veel gevallen de dikke fractie. Daardoor verdwijnt ook de organische koolstof uit ons systeem. Door fosfor te scheiden van de organische fractie, hoeven we de dikke fractie niet meer te exporteren en kunnen we die opnieuw op Vlaamse akkers inzetten zonder de fosforbemestingslimieten te overschrijden. Omdat we daarmee het koolstof- en dus het humusgehalte van onze bodems

>>

op peil houden, komt het de bodemkwaliteit en plantengroei ten goede.”

Meer doen met mest

Mestverwerking kan nog meer voordelen opleveren. In mest zit ook veel water. Er zijn misschien mogelijkheden om dat water te hergebruiken in de cementindustrie. Of om microalgen, insecten en bacteriën te kweken op mest(afgeleiden). Die vormen een goed alternatief voor bijvoorbeeld soja, vismeel of eiwitbronnen in de aquacultuur. Via innovatieve technieken kunnen we nutriënten recupereren voor de productie van vezels of zelfs een soort terracotta.

nieuwe, bijkomende inspanningen voor natuur en omgeving betaalbaar moeten blijven. Landbouwers, veehouders en mestverwerkers moeten hun inkomen kunnen behouden, anders haken ze af.”

Voor het succes van nutriëntenrecuperatie is ook de wetgeving in grote mate bepalend. De Europese Nitraatrichtlijn en de Vlaamse mestwetgeving zijn aan vernieuwing toe. Mestverwerking heeft immers een hele evolutie doorgemaakt. “De eigenschappen van sommige eindproducten leunen vandaag sterk aan bij minerale meststoffen. Maar door hun dierlijke afkomst stelt de Nitraatrichtlijn dat ze niet boven de jaarlijkse limiet van 170 kilogram per hectare gebruikt mogen

“IN PLAATS VAN DE VOEDINGSSTOFFEN IN MEST TE Vernietigen of te Verwijderen, kunnen we ze beter Recupere- ren en Hergebruiken.”

“De productie van die nevenproducten is natuurlijk geen doel op zich”, zegt Dirk Denorme. “Maar het valoriseren ervan kan helpen om de nieuwe technieken betaalbaar te maken. Het VCM helpt zoeken naar afzetmarkten voor nieuwe eindproducten. Die kunnen eventueel als halffabrikaat een weg vinden naar de kunstmestindustrie.”

worden. Een nieuwe invulling van de definitie ‘eindproducten van de mestverwerking’ in de Nitraatrichtlijn zou een mooie stimulans zijn voor de sector”, besluit Dirk Denorme.

Beleid is cruciaal

Steeds meer landbouwers besteden aandacht aan duurzaamheid. Dat is bemoedigend, vindt Dirk Denorme. “De landbouwer van de toekomst neemt, naast de productieparameters, ook de kwaliteitsvereisten voor lucht, bodem en water mee op in zijn bedrijfsplan. In één generatie tijd is al een hele weg afgelegd. Daar mag de sector best trots op zijn. Maar als het VCM benadrukken we dat

Vergrijzing op het platteland

TUSSENSTAP TUSSEN HUIS EN WOONZORG-CENTRUM ONTBREEKT

In 2014 lanceerde de VLM een studie rond vergrijzing, wonen en zorg op het platteland. Drie jaar later formuleren de onderzoekers hun beleidsaanbevelingen: "Aangepaste woningen op slimme locaties zijn cruciaal om ouderen genoeg zorg te kunnen bieden."

De studie Vergrijzing, wonen en zorg op het platteland werd

uitgevoerd door onderzoeksgroep HAUS (Housing and Urban Studies) van de KU Leuven, SumResearch en Atelier Romain, in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Ze kadert in een VLM-oproep voor beleidsondersteunend plattelandsonderzoek. Aanleiding waren de terugkerende verhalen over stroeve zorgverlening op het platteland.

"De vergrijzing vormt een belangrijke sociale en ruimtelijke uitdaging", zegt **Peter Vleugels** van de VLM. "Op veel plaatsen bestaat er een mismatch tussen de plaats waar

ouderen wonen, de zorg die ze nodig hebben en de woning waarin ze leven. Beleidsmaker gaan ervan uit dat hulpbehoevende ouderen in een woonzorgcentrum verblijven. Maar veel mensen beschouwen dat echt als de laatste halte in hun leven en blijven zo lang mogelijk thuis wonen. Dat leidt tot een 'gap': er is te weinig aandacht voor ouderen die nog thuis wonen, maar niet zonder ondersteuning kunnen."

Meer afstand = minder goede zorg

De onderzoekers namen twee regio's grondig onder de loep. De streek rond Poperinge, in de Westhoek, is een heel landelijk gebied met veel (voormalige) landbouwers. De omgeving van Geel, in de Kempen, is eerder suburbaan en wat verstedelijkt. Rond beide steden selecteerden de onderzoekers enkele gehuchten. Daar gingen ze op drie manieren informatie verzamelen. Ze vroegen cijfermateriaal op, gingen

gesprekken aan met bejaarden en zorgverleners (OCMW, Wit-Geel Kruis ...) en brachten de zorg- en woonnoden in kaart: welke diensten ontbreken er? Hoe kan de zorg beter georganiseerd worden?

"De studie toont aan dat woon- en zorgproblemen moeilijker op te lossen zijn naarmate de hulpvragers meer verspreid wonen", vertelt **Pascal De Decker** van de KU Leuven. "In de Westhoek, waar de afstanden groter zijn dan in de Kempen, vinden we de grootste uitdagingen. Het aanbod aan voorzieningen, zoals een supermarkt, dokter of openbaar vervoer, is er beperkt. Bovendien trekken jongere generaties er vaak weg. In de Kempen zien we dat ouderen vaker op hun kinderen kunnen rekenen als mantelzorgers, gewoon omdat ze dichterbij wonen."

Verhuizen in je eigen dorp

Toch wil dat niet zeggen dat ouderen uit hun afgelegen woonplaatsen weg willen. Heel wat bejaarden hechten veel belang aan een groene omgeving, zeker als ze altijd landelijk hebben gewoond. Een comfortabel appartementje met een parkje errond vinden ze niet voldoende. Bovendien hebben ze vaak een emotionele band met hun woonplaats, terwijl ze 'de stad' heel onpersoonlijk vinden.

Pascal De Decker: "Oudere mensen zien meestal wel dat bepaalde diensten ontbreken en dat hun huis niet meer aangepast is aan hun noden. Maar tegelijk zijn ze niet bereid om kilometers verderop in een klein kamertje te gaan wonen. Daarom pleiten we voor kernversterking: geen massale verhuis naar woonzorgcentra, maar mogelijkheden voor ouderen

om gegroepeerd in hun dorp te blijven wonen, bijvoorbeeld in cohousingprojecten. Zo kunnen we de zorg efficiënter organiseren. Vandaag rijden veel zorgverleners met de auto van de ene patiënt naar de andere om overal een kleine handeling uit te voeren: een spuitje geven, een bedlegerige patiënt verzorgen ... Dat vraagt veel tijd en energie. Bovendien wordt een halfleeg huis met veel trappen vaak een last voor ouderen. Die huizen zouden beter op de markt komen voor jonge gezinnen."

Comfortabele 'tussenhalte'

Er ontbreekt dus een tussenhalte tussen de gezinswoning en het woonzorgcentrum. De oplossing ligt volgens de onderzoekers bij moving in time. Daarbij verhuizen actieve gepensioneerden tijdig naar een iets kleinere, comfortabele woning waar >>

ze nog twintig jaar van het leven kunnen genieten. Die tussenwoningen situeren zich bij voorkeur op plaatsen waar belangrijke voorzieningen al aanwezig zijn.

“Idealiter zouden er woonzorgnetwerken uitgebouwd worden die het aspect ‘ruimte’ als uitgangspunt nemen”, vertelt Peter Vleugels. “Dat wil zeggen dat aangepaste woningen niet zomaar overal worden neergeplant, maar liefst op locaties waar al een bushalte, een dokter en een winkelt zijn. Zo creëer je een soort groeidorp dat meegroeit op maat van de bewoners. Ouderen kunnen er in hun vertrouwde omgeving blijven, mét aangepaste zorg.”

Gewoontes doorbreken

Het plaatje dat de onderzoekers schetsen is rooskleurig. Toch kennen we allemaal een opa Jef of tante Jeanne die veel te lang thuis blijft wonen, simpelweg omdat hij of zij daar altijd heeft gewoond. Mensen zijn gewoontedieren, en die tendens wordt met het verouderen alleen

zijn die de voordelen van nieuwe woonvormen laat zien, kan de woonkeuze van ouderen veranderen. Een verhuis binnen het eigen dorp of naar de nabije omgeving is echt wel een verkoopbaar verhaal. Op voorwaarde dat de nieuwe woning aantrekkelijk genoeg is: met genoeg groen in de buurt, een ruime lift, eventueel een gemeenschappelijke ruimte die bewoners kunnen reserveren om familiegroepen te ontvangen ... We moeten een verhuis als iets aantrekkelijks voorstellen.”

Aanbevelingen voor beleid

Lokale besturen kunnen een grote rol spelen in die transitie. Het gemeente- en stedenbeleid kan nog veel beter op ouderen worden afgestemd, meent Pascal De Decker. “Dat kan bijvoorbeeld door nieuwe woonvormen actief aan te moedigen of ze zelf aan te bieden, op plaatsen waar er genoeg voorzieningen zijn. Maar ook door voldoende groen en publieke ontmoetingsruimten te creëren. Een fijne woonomgeving komt het hele dorp ten goede. Ook een aangepaste wetgeving is

identificeren zich ermee. Dat willen we graag zo houden.”

www.vlm.be

“WE PLEITEN VOOR KERNVERSTERKING: MEER MOGELIJKHEDEN VOOR OUDEREN OM GEGROEPEERD IN HUN DORP TE BLIJVEN WONEN, BIJVOORBEELD IN COHOUSINGPROJECTEN.”

maar sterker. Hoe kunnen we gepensioneerden overtuigen om toch de stap naar een andere woning te zetten?

“Bewustmaking is alles”, meent Peter Vleugels. “Dertig jaar geleden vond iedereen het normaal dat je op restaurant of in de trein mocht roken. Vandaag vraagt niemand daar nog naar. Als er voldoende campagnes

belangrijk. Om nieuwe woonvormen zoals cohousing mogelijk te maken, zijn aangepaste procedures en vergunningen nodig. Tot slot mogen we de ouderen zelf niet vergeten: zij moeten inspraak hebben in hun omgeving. Dat kan bijvoorbeeld door zorgcoaches op pad te sturen om proactief de noden van oudere mensen in kaart te brengen. Ouderen zijn vaak erg trots op hun dorp en

HOE GARANDEREN WE KWALITEIT IN DE OPEN RUIMTE

De open ruimte in Vlaanderen is beperkt. Hoe gaan we er doordacht mee om? Hoe kunnen we nieuwe (bouw) projecten duurzaam inpas- sen? De provinciale kwaliteitskamers en het Team Vlaams Bouwmeester helpen bij een kwaliteitsvol ruimte- gebruik.”

Kwaliteit is een belangrijke doelstelling bij bouw- en

infrastructuurprojecten. Kwaliteit van de open ruimte is echter een complexe materie in het sterk verstedelijkte Vlaanderen. Opdrachtgevers kunnen voor hun projecten – in hun dorp, gemeente of op het platteland – gebruikmaken van enkele kwaliteitsinstrumenten.

1. Provinciale kwaliteitskamer

De provinciale kwaliteitskamers bewaken de kwaliteit bij bouw- en infrastructuurprojecten op het

platteland. Ze geven ook advies over projecten rond open ruimte, ruimtelijk ontwerp en landschap. “Ons advies levert geen rechten of vergunningen op. Maar bij Vlaamse projecten in kader van het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) of Europese Leaderprojecten is ons voorafgaandelijk advies wel verplicht”, legt **Michel De Vos**, voorzitter van de Kwaliteitskamer Oost-Vlaanderen, uit. “Welk type project het ook is, de algemene doelstelling blijft dezelfde: waken over de ruimtelijke kwaliteit.”

Experten leveren meerwaarde

De provinciale kwaliteitskamers bestaan al sinds 2007. “We hebben in die jaren een methodiek ontwikkeld waardoor we efficiënt op vragen kunnen inspelen”, aldus Michel De Vos. “De teams zijn divers samengesteld met (landschaps) architecten en experts stedenbouw, ruimtelijke ordening, toegankelijkheid

en zo meer. We zien dat onze inzet gewaardeerd wordt. We hebben immers een niet-bindende, brede kijk op de zaak. Bovendien is ons advies gratis.”

Michel De Vos benadrukt dat de provinciale kwaliteitskamer best al tijdens het voortraject bij een project wordt betrokken. Als alles al beslist is, haalt een advies niets meer uit. “Elk project kent eerst een administratieve fase. De experts doen een uitgebreide studie van de aangeleverde documenten, kaarten en beelden. We volgen objectieve criteria, maar kwaliteit nastreven werkt niet als een kookboek. De startsituatie en de accenten zijn voor elk project anders. Daarom is een goede voorstudie noodzakelijk. Op basis van de uitgangspunten en doelstellingen van de opdrachtgever formuleren we een advies. We proberen de projecten nadien ook op te volgen. Sommige projecten worden meermaals voorgelegd, zeker als de aanvrager

het advies als positief ervaart en onze deskundigheid waardeert. Een opdrachtgever is echter niet verplicht om ons advies op te volgen, tenzij het een gesubsidieerd project is.”

Van kerk tot gemeenschaps- centrum

De provinciale kwaliteitskamers krijgen projectvragen van gemeenten, verenigingen, scholen en kerkfabrieken. Een mooi voorbeeld is het Marca in Maarkedal in de Vlaamse Ardennen. De voormalige Sint-Eligiuskerk was er aan herbestemming toe. Het Marca wordt straks het nieuwe gemeenschapscentrum, maar met respect voor het patrimonium. Om de kerk verder uit te bouwen tot een volwaardige zaal voor cultureel gebruik waren aanpassingswerken nodig. Vorig jaar startte de eerste fase en werden de functionele noden – elektriciteit, verwarming, podium, bar ... – aangepakt. In een tweede

en derde fase volgt de aanbouw van een inkomhal/foyer en sanitair. Het gemeentebe-stuur kan rekenen op subsidies van het plattelandsfonds PDPO en bijkomende financiële ondersteuning van de Vlaamse Landmaatschappij.

2. Open Oproep van Team Vlaams Bouwmeester

In 2000 werkte de Vlaams Bouwmeester de Open Oproep uit. “Het is een procedure waarbij publieke opdrachtgevers ontwerpers kunnen selecteren voor opdrachten op het vlak van architectuur, stedenbouw, landschapsinrichting, publieke ruimte of infrastructuur”, aldus **Mario Deputter**, projectleider bij het Team Vlaams Bouwmeester. “Tweemaal per jaar, in januari en juli, lanceren we een oproep met nieuwe projecten. Via die bulkaanbesteding zoeken we ontwerpers die het >>

ontwerp of het masterplan voor de opdrachtgevers kunnen maken." Intussen zijn ongeveer zeshonderd kwaliteitsvolle projecten op die manier gegund. Zo'n tweehonderd zijn al effectief gerealiseerd. De projecten zijn zeer divers: het nieuwe VRT-gebouw, een ziekenhuis in Vilvoorde, administratieve centra, culturele centra, woonzorgcentra, kantoren ...

Beter voor iedereen

Hoe bewaakt het Team Vlaams Bouwmeester de kwaliteit bij zo'n opdracht? "Ons uitgangspincipe is eenvoudig: het eindresultaat moet beter zijn voor iedereen, zowel op korte als op lange termijn. In onze procedure zitten meerdere elementen die kwaliteit nastreven. De projectdefinitie van de opdrachtgever vormt het referentiekader voor het hele proces. De ambities en verwachtingen worden erin omschreven. De ontwerpers weten

"Wij begeleiden de opdrachtgever bij de selectie van het uiteindelijke ontwerp. Drie tot vijf ontwerpers mogen een schets maken. De opdrachtgever kan daaruit een gewogen keuze maken. Op die manier levert Open Oproep een duidelijke meerwaarde."

3. De Bouwmeester Scan

De Bouwmeester Scan is een nieuw instrument van het Team Vlaams Bouwmeester. Gemeenten konden begin dit jaar zo'n scan aanvragen. Met de resultaten kunnen ze een beter beleid uitstippelen en werk maken van een duurzaam en beter ruimtegebruik.

"De Bouwmeester Scan is de kortste weg van visie naar de realisatie van projecten op het terrein", stelt **Mario Deputter** van het Team Vlaams Bouwmeester. "Een team van experts brengt de ruimtelijke en beleidsmatige sterktes en zwaktes

de agenda, de helft nog voor de zomer. De scans worden voorgesteld aan een stuurgroep en aan de opdrachtgever. In overleg wordt geëvalueerd welke projecten op korte termijn uitgevoerd kunnen worden. "We kiezen de projecten die het best scoren inzake klimaatdoelstellingen, de kostenefficiëntie van het ruimtelijk model (nutsleidingen, brandweer, postbedeling ...) en de sociaal-maatschappelijke winsten", besluit Mario Deputter.

Meer info: www.vlaamseprovincies.be,
www.vlaamsbouwmeester.be

"HET EINDRESULTAAT MOET VOOR IEDEREEN BETER ZIJN, ZOWEL OP KORTE ALS OP LANGE TERMIJN."

du vooraf waarop ze beoordeeld zullen worden. De ruimtelijke context van het project is natuurlijk belangrijk, maar vandaag krijgen de sociaal-maatschappelijke ambities ook meer en meer aandacht. In de zorgsector bijvoorbeeld komen zorg en wonen meer in evenwicht te staan. De nadruk ligt op inclusie en kleinschalig, genormaliseerd wonen. Als je dat expliciet meegeeft in je projectdefinitie, krijg je andere gebouwen dan bij een programma van eisen waarin het gaat over oppervlakten."

Een goed overleg tussen alle betrokken partijen – ontwerpers, deskundigen, de administratie en de beleidsverantwoordelijken – is eveneens cruciaal. Mario Deputter:

van de gemeente in kaart. Dat gebeurt op basis van vier thema's: kernversterking en -verdichting, creatie van open ruimte, een ruimtezuinige en milieuvriendelijke mobiliteit, en publiek ondernemerschap en aangepaste regelgeving. Cruciaal is de relatie tussen de thema's onderling. Wij gaan er bijvoorbeeld van uit dat kernverdichting alleen maar mogelijk is als er ook open ruimte wordt gecreëerd en er een aangepaste mobiliteit is. We willen bijvoorbeeld geen extra woningen in het buitengebied als dat het mobiliteitsprobleem en de CO₂-uitstoot enkel maar vergroot."

Vijf multidisciplinaire onderzoeksteams voeren de scans uit. In 2018 staan er al dertig op

PRIJS VOOR DORPSKRACHT 2017

GAAT NAAR OOSTERLO

Het Kempense dorpje Oosterlo kreeg onlangs de 'Prijs voor dorpskracht 2017' uitgereikt. Die prijs bekroont projecten die de leefbaarheid van dorpen verbeteren. De jury was enthousiast over het project BuitenMaten, dat een brug slaat tussen het dorp en mensen met een beperking.

Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw Joke Schauvliege lanceerde vorig jaar de eerste 'Prijs voor dorpskracht'. Kandidaat-dorpen (van maximaal 5.000 inwoners) mochten projecten indienen die de leefbaarheid van het dorp verbeteren en duurzame dorpsontwikkeling stimuleren. De totale geldprijs bedroeg niet minder dan 17.500 euro. Intussen zijn de winnaars bekend. Oosterlo sleepte met het project BuitenMaten de eerste plaats in de wacht.

Buitengewoon project

De initiatiefnemers van BuitenMaten ontvingen eind februari een cheque van 10.000 euro uit handen van Toon Denys, gedelegeerd bestuurder van de Vlaamse Landmaatschappij. Het project wil in Oosterlo een brug slaan tussen mensen met een beperking en de dorpsgemeenschap. De jury loofde de twaalf partners voor de manier waarop ze samen de

leefbaarheid van het dorp verhogen. De inrichting en uitbating van het ontmoetingscentrum Bonten Hannen, het Spelen in Beweging-parcours langs een natuurgebied en de recente ontwikkeling van een Tuinpaviljoen zijn maar enkele van de succesvolle realisaties.

“DE MANIER WAAROP OOSTERLO INWONERS MET EEN BEPERKING BETREKT BIJ DE DORPSGEMEENSCHAP IS HART-VERWARMEND.”

De Dorpskrachtprijs zal gebruikt worden om het BuitenMaten-partnerschap verder uit te bouwen. Er wordt onder meer gedacht aan de aanleg van poëtische rustpunten in het dorp. De manier waarop Oosterlo inwoners met een beperking en ouderen met dementie nauw betreft

bij de dorpsgemeenschap, is volgens de jury hartverwarmend.

‘Kom eens af’

De tweede plaats en de bijhorende prijs van 5.000 euro gingen naar het project Dorpshuis 't Kruispunt in Neerpelt. Daar werd een leegstaand

horecapand omgevormd tot een ontmoetingsplek voor inwoners en lokale verenigingen. Dankzij een innovatieve crowdfunding werd het gebouw ondertussen aangekocht door de beheerders vzw. 't Kruispunt kwam er door en voor vrijwilligers en blijkt ondertussen een verbindende

factor tussen alle inwoners van het gehucht te zijn.

Het Oost-Vlaamse project Veerkrachtig Viane behaalde de derde plaats en kreeg daarvoor 2.500 euro. De vrijwilligers van de dorpsraad maken het dorp sterker door proactief beleidswerk en door investeringen op verschillende vlakken. Door onder het motto 'Kom eens af' ontmoetingsnamiddagen te organiseren, pakt Viane ook de vereenzaming aan. Het ontmoetingscentrum zal dankzij deze Dorpskrachtprijs verder worden vernieuwd, waardoor het buurthuis zich verder kan ontwikkelen tot een modern gemeenschapscentrum.

Europese dorpsvernieuwingsprijs

Niet alleen Vlaanderen, ook Europa erkent de kracht van dorpen. Als winnaar van de Vlaamse 'Prijs voor dorpskracht' dingt het project

BuitenMaten dit jaar automatisch mee naar de tweejaarlijkse Europese dorpsvernieuwingsprijs. Met de inclusieve benadering geeft Oosterlo een Vlaamse invulling aan het internationale thema 'Think further'. Die slagzin mikt immers op het integreren van alle bewoners – dus van ook van minder evidente doelgroepen – aan de dorpsactiviteiten. Ook de uitbouw van een breed netwerk binnen de dorpsgemeenschap past perfect in dit kader. De internationale jury komt dit voorjaar naar Oosterlo om kennis te maken met het project. Eind september kennen we de Europese winnaar.

Meer info: www.mpi-oosterlo.be/wie-zijn-wij/projecten/buitenmaten, www.vlm.be

Twee jaar infopunt Liv

LANDBOUWVROUWEN KAMPEN MET COMPLEXE PROBLEMEN

Landbouwwrouwen zijn vaak zelfstandigen of meewerkende echtgenotes. Welke gevolgen heeft dat voor hun pensioen? Wat gebeurt er als ze deeltijds buitenshuis gaan werken? En verliezen ze kindergeld als dochterlief studentondernemer wordt? “Complexe vragen leveren nog te vaak foute antwoorden op”, weet An Deneffe van het Landelijk Infopunt voor Vrouwen (Liv).

Landbouwwrouwen hebben vaak een apart statuut binnen een bedrijf. Ze vervullen veel taken die niet tot de kernactiviteit behoren: ze doen de administratie, zorgen voor de kinderen, werken soms buitenshuis ... Dat maakt het moeilijk om de gevolgen van beslissingen in te schatten. “De wetgeving in Vlaanderen is heel complex. Een kleine verandering aan één aspect kan elders tot een aardverschuiving leiden”, weet An Deneffe, coördinator van Liv. “Terwijl mannelijke landbouwers vaak bedrijfsgericht denken, proberen hun vrouwen een hele puzzel te leggen. Daarbij stoten ze vaak op barrières.”

Complexe vragen

In de twee jaar dat Liv bestaat, kwamen al 354 vrouwen bij het infopunt aankloppen. Nog eens 630 vrouwen woonden een vormingsmoment bij. Hun vragen hebben meestal betrekking op complexe situaties. Regelmatig moet Liv het advies dat ze elders al inwonnen tegenspreken.

“Een typisch voorbeeld is dat van de landbouwwrouw die deeltijds buitenshuis wil gaan werken omdat het bedrijf het moeilijk heeft”, vertelt An Deneffe. “Ze kiest bijvoorbeeld voor 15 uur per week. Klassieke dienstverleners zoals boekhouders en sociale kantoren adviseren dan vaak om 20 uur te vragen, anders bouw je geen pensioenrechten op. Maar met een halftijdse job verliest zo’n vrouw haar statuut als meewerkende echtgenote. De twee statuten combineren kan niet, hoewel ze in de realiteit wel twee activiteiten uitvoert. Op die manier creëer je een groep vrouwen die hard werken en

toch weinig rechten opbouwen.”

Aanbevelingen voor beleid

Twee jaar na de oprichting van Liv is An tevreden over de eerste resultaten. Het infopunt kon al veel landbouwwrouwen helpen en formuleerde beleidsaanbevelingen om hun lot te verbeteren. An Deneffe: “Momenteel onderzoeken we of het toekennen van een gedeeld inkomen voor samenwerkende partners meer zekerheid kan bieden dan een afgeleid inkomen. We vragen ook automatische beheerrechten voor meewerkende echtgenotes, zodat de partner niet voor elk administratief akkiefetje toestemming moet geven. En een goed uitgewerkt statuut voor ondernemers die deeltijds buitenshuis werken, zou ook geen overbodige luxe zijn.”

“Zoveel mogelijk vrouwen bereiken”

Minister van Landbouw Joke

Schauvliege heeft wel oren naar de oproep van Liv. Onlangs besliste ze dat het infopunt nog twee jaar blijft bestaan. “Die tijd gaan we gebruiken om zoveel mogelijk vrouwen te bereiken”, zegt An Deneffe. “De komende maanden

Landbouwwrouwen hebben nood aan een aanspreekpunt waar ze met complexe vragen terecht kunnen. Als ze vandaag informatie zoeken, is die vaak heel versnipperd. Wij bieden informatie op maat, die vertrekt vanuit hun concrete vragen. Uiteraard

**“TERWIJL MANNELIJKE LANDBOUWERS
VAAK BEDRIJFSGERICHT DENKEN,
PROBEREN HUN VROUWEN EEN HELE
PUZZEL TE LEGGEN.”**

werken we specifieke brochures uit. Wat zijn de mogelijkheden bij een overlijden? Welke gevolgen heeft een huwelijk, een scheiding of een nieuw samengesteld gezin? We willen ook een roadmap creëren voor beleidsmakers.”

kunnen we bij Liv niet alles oplossen: voor specifieke adviezen verwijzen we door naar de betrokken instanties. Maar we zorgen er tenminste voor dat elk aspect van een vraag wordt belicht.”

www.e-liv.be

“Daarnaast pleiten we ervoor om ook in de toekomst een laagdrempelig infopunt te behouden.

 6A

- 7A \ • Vlaamse Landmaatschappij / VLM
• ICT dienstverlening
- 6A \ • Vlaamse Landmaatschappij / VLM
• onthaal
- 5A \ • Vlaamse Landmaatschappij / VLM
• EIP Agro Service Point
- 4A \ • Agentschap voor Onderwijsdiensten / AGODI
• SO-S&L: Afdeling Secundair Onderwijs Scholen en Leerlingen
• Staf
• SBDC: Afdeling Basisonderwijs, DKO en CLB
- 3A \ • Departement Onderwijs en Vorming / DOV
• Hv: Afdeling Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs
• C: Communicatie
 - Canon Cultuurcel
 - Klascement
 - Klasse
 - ICON
- 2A \ • Agentschap voor Hoger Onderwijs,
Volwassenenonderwijs,
Kwalificaties en Studietoelagen / AHOVOKS
• N&E: NARIC en examencommissie
• Onderwijsinspectie
• Vergaderzaal 2AB01
- 1A \ • Examen centrum
• Vergader centrum
- 0A \ • Koffiebar

DE VLM IS VERHUISD

Op 6 juni 2018 ruilde de VLM haar kantoren in de Gulden Vlieslaan in Brussel voor toren A in het gerenoveerde Consciencegebouw vlakbij Brussel Noord. Het nieuwe adres is Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel.

ONTVANGT U GRAAG VIER KEER PER JAAR EEN DOSIS

DIGITALE INFORMATIE OVER DE OPEN RUIMTE IN VLAANDEREN?

SCHRIJF U DAN IN VOOR ONS E-ZINE BUITENKANS:

WWW.VLM.BE/NL/THEMAS/PLATTELAND/BUITENKANS

VOLG ONS VIA

www.facebook.be/VlaamseLandmaatschappij
[@VLMtweet](https://twitter.com/VLMtweet)
www.vlm.be

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
www.vlm.be

inschrijven nieuwsbrief

